Täysistunto

Torstai 14.9.2017 klo 16.00—18.21

2.1. Suullinen kysymys toisen asteen opintojen kustannuksista (Joona Räsänen sd)
Suullinen kysymys SKT 112/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Joona Räsänen.

Keskustelu

16.00 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt syksyllä kouluvuoden alettua on noussut keskusteluun toisen asteen opiskelijoiden kasvaneet materiaalikustannukset. Oppikirjat, välineet ja tarvikkeet ovat kaikki asioita, jotka opiskelijan tai tämän perheen on pystyttävä itse kustantamaan. Esimerkiksi lukiotutkinnon suorittamisen kokonaiskustannukset voivat olla jopa 2 700 euroa, joidenkin ammatillisten tutkintojen kustannukset vielä korkeampia. Kasvaneet kustannukset näkyvät lisääntyneinä opintojen keskeytyksinä, ja suurin hätä on tietenkin jo entuudestaan pienituloisimmilla. Olemme siis tilanteessa, jossa toisen asteen koulutuksen suorittaminen ei ole enää maksutonta.

Arvoisa opetusministeri, kun olette tilannut nyt Opetushallitukselta selvityksen tästä aiheesta ja tätähän on jo aikaisemminkin selvitetty, niin kysynkin: mihin konkreettisiin toimenpiteisiin hallitus on selvityksen lisäksi ryhtymässä, jotta kenenkään opintie ei keskeytyisi kustannusten takia?

16.01 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä, hyvä ja myöskin ajankohtainen ja perheissä paljon puhuttava asia. Jokaisella pitää Suomessa olla mahdollisuus kouluttautua. Se lähtee perustuslaista ja se on vahvasti meidän koulutusjärjestelmämme ytimessä, että jokaisella on oltava mahdollisuudet perhetaustasta riippumatta opiskella. Siihen perustuu myöskin meidän maksuton koulutusjärjestelmämme.

Se on totta, että ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa, toisella asteella, opiskelijoille ja perheille koituu kustannuksia oppimateriaaleista. Tähän asiaan liittyen olen Opetushallitukselta tilannut selvityksen ajantasaisesta tiedosta, mitä nämä tosiasialliset kustannukset ovat esimerkiksi muuttuneessa tilanteessa, kun digitaalisuus on tuonut uusia kustannuksia ja esimerkiksi ammatillisessa puolella eri aloilla on erilaisia materiaalikustannuksia. Tästä selvityksestä saamme sitten myöskin juonnettua tarvittavia toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa, että jokaisella [Puhemies koputtaa] lapsella ja nuorella on mahdollisuus opiskeluun.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, on hienoa, että hallitus on tästä pyytänyt selvityksen, mutta kysyinkin enemmän konkreettisten toimenpiteiden perään. Yksi tällainen toimenpidehän on jo paljon puhuttu, monen asiantuntijankin kannattama ja SDP:n pitkään ajama aloite siitä, että meillä olisi aidosti maksuton toisen asteen tutkinto, mikä tarkoittaisi silloin oppivelvollisuuden laajentamista koskemaan koko toista astetta. Tämän puolesta ovat monet asiantuntijat nyt viime aikoinakin puhuneet.

Arvoisa opetusministeri, nyt kysynkin teiltä: miksei hallitus tartu tähän keinoon, jolla lisättäisiin koulutuksen oikeudenmukaisuutta, vähennettäisiin koulupudokkaita ja vahvistettaisiin työllisyyttä? Tämä olisi aito keino taata kaikille maksuton toisen asteen suorittaminen.

16.04 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tehty viime vuosina paljon töitä sen eteen, että jokainen siirtyy peruskoulun jälkeen toisen asteen opintoihin, ja ihan muutaman viikon takainen tilasto on se, että koulutustakuussa hyvin onnistutaan. Eli toisen asteen opiskelupaikan viime keväänä peruskoulun päättäneistä on saanut 98,7 prosenttia — tämä on muutaman viikon takainen tilasto — ja todennäköisesti olemme päässeet tässä vielä parantamaan. Eli voi sanoa, että koulutustakuu Suomessa käytännössä toimii.

Mutta ongelma on muodostunut ja vähän siirtynyt seuraavaan vaiheeseen, joka on se, että erityisesti ammatillinen koulutus jää liian usein kesken. Ja tähän ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen kysymykseen liittyy toki tämä Opetushallitukselta tilattu selvitys materiaalikustannuksista mutta myöskin laaja ammatillisen koulutuksen reformi, jota nyt toimeenpannaan. Se on eduskunnassa hyväksytty. Nyt tehdään asetuksia, ja ensi vuoden alusta lähtee voimaan uusi, uudenlainen, paljon henkilökohtaisempiin polkuihin ja myös henkilökohtaisempaan tukeen rakentuva [Puhemies koputtaa] ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö.

16.05 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on edelleenkin Euroopan paras peruskoulu — Euroopan paras peruskoulu. Nyt kun juhlimme 100-vuotiasta Suomea, olkaamme ylpeitä siitä.

Mikä on meidän koulutuspolitiikan tasa-arvon näkökulmasta suurin ongelma tällä hetkellä? Se on se, että meillä on 100 000 alle 30-vuotiasta nuorta ilman toisen asteen tutkintoa. Tätä voidaan ennaltaehkäisevästi korjata tietysti nyt, kun pyrimme peruskoulun yläastetta saamaan toiminnalliseksi, poikia kiinnostavaksi. Mutta sitten ovat nämä 100 000, ja kysyn opetusministeriltä: Nyt on päättymässä nuorten aikuisten osaamisohjelma, joka on kuitenkin tuonut noin 15 000 ilman tutkintoa olevaa tutkinnon pariin. Voitteko te nyt omassa jatkotyössänne strategisesti ja rahanäkökulmasta olla aloittamassa [Puhemies koputtaa] jonkun uuden toimenpiteen, jotta nämä 100 000 nuorta saadaan mukaan?

16.06 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syrjäytymisen ehkäisy on yksi tämän hallituksen kaikkein tärkeimmistä tehtävistä. Meidän tulee varmistaa se, että tulevaisuudessa jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja tästä tavoitteesta olemme juuri keskeyttämisistä johtuen edelleen valitettavasti liian kaukana. 17 prosenttia jää vaille toisen asteen tutkintoa tällä hetkellä, ja se on ehdottomasti liikaa, ja siihen meidän täytyy löytää vakavia toimia.

Hallitus sopi puoliväliriihessä 19 uudesta keinosta, joilla nuorten syrjäytymistä ehkäistään, ja ammatillisen koulutuksen keskeyttämiseen puuttuminen oli yksi tärkeimmistä. Sen lisäksi tarvitaan tukea niille, jotka tarvitsevat sitä erityisesti, muun muassa mielenterveyspalvelut ovat tässä keskeisessä roolissa. Ja myöskin niitä paikkoja tarvitaan, edustaja mainitsi tämän nuorten aikuisten osaamisohjelman, joka on nyt toimintamallina vahvasti siinä uudessa ammatillisen koulutuksen lainsäädännössä. Se järjestelmä palvelee kaikkia kohderyhmiä kokonaisuutena ja nykyistä paremmin. Ja myöskin riihessä nyt ihan tässä muutama viikko sitten hallitus sopi lisärahoituksesta, [Puhemies koputtaa] niin että pystymme erityisesti nuorten syrjäytymistä torjumaan 1 000 uudella aloituspaikalla ammatilliseen koulutukseen.

16.07 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alkuperäinen kysymys siitä, miten kaikilla pitäisi olla mahdollisuus suorittaa toisen asteen koulutus mahdollisimman vähillä kustannuksilla, on todella tärkeä. Uskon, että se on myös hallituskausien yli menevä tavoite. Ei siinä kannata lähteä etsimään syypäitä oppositiosta tai hallituksesta. Yritetään yhdessä hoitaa asiaa parempaan järjestykseen. Samaten kysymys oppivelvollisuudesta on asia, jota meidän on kyllä syytä pohtia yhdessä ihan huolella. En itse ehkä puhuisi velvollisuudesta vaan oppioikeudesta. [Eero Heinäluoma: Hyvä!] Sitähän se kaikille on.

Arvoisa ministeri! Kysymys siitä, kun siirtyy lukiosta tai ammattikoulusta sinne seuraavalle asteelle: Siinä monelle tulee aika isoja kustannuksia. Elikkä jos haluaa lääkikseen tai oikikseen, se maksaa yleensä sen, että menee kurssille, joka maksaa jopa tuhansia euroja. Kaikilla ei ole siihen mahdollisuutta. Tätä pitäisi muuttaa oikeudenmukaisemmaksi. Me keskustassa näemme nyt erittäin tärkeänä, että yhdessä ja avoimesti pohdimme, miten opiskelijavalintauudistus tehdään. Käydään siitä avointa poliittista debattia. [Puhemies koputtaa] Oletteko samaa mieltä, että näin on syytä toimia?

16.08 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän kysymykseen oppivelvollisuudesta ja syrjäytymisen ehkäisystä haluaisin tuoda sen näkökulman, että tutkimustenkin valossa kaikkein vaikuttavinta syrjäytymisen ehkäisyä on se työ, mitä tehdään mahdollisimman ennaltaehkäisevästi ja varhaisessa vaiheessa. Eli kohdennetaan tukea perheille ennaltaehkäisevästi. Meillä on lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, joka pyrkii tähän varhaisen tuen käänteeseen. Samoin varhaiskasvatus on vaikuttavaa, ja siihen tarvitsemme toimia, eli lähtisin etsimään niitä ratkaisuja ennen kaikkea varsinkin sieltä.

Sitten toinen kysymys tästä opiskelijavalinnasta: Valitettavan monella nuorella on tie tukossa toiselta asteelta korkea-asteelle. Lisäksi meidän koulutusjärjestelmään on pesiytynyt sellainen maksullinen, ylimääräinen osa, joka ei ole kaikkien ulottuvilla, ja se on nämä kalliit valmennuskurssit, jotka tietyillä aloilla ovat muodostuneet jopa lähes välttämättömyydeksi. Niihin ei ole kaikilla perheillä varaa, ja tästä maksullisesta, ylimääräisestä osasta haluamme päästä eroon ja varmistaa nuorille sujuvat siirtymät korkea-asteen opintoihin.

16.10 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen tässä linjasi, että jokaisella suomalaisella nuorella pitää olla mahdollisuus kouluttautua. Se on hieno periaate, mutta se, minkä tämä kesällä julkaistu selvitys oikeastaan osoitti, oli se, että kaikilla suomalaisilla nuorilla ei tällä hetkellä ole tasavertaisia mahdollisuuksia

kouluttautua. Neljäsosa opintojaan keskeyttäneistä nuorista ilmoitti syyksi rahapulan. Mielestäni tämä on todella surullinen tieto Suomen kaltaisessa maassa, ja kyllä meidän vastuumme päättäjinä on yhdessä antaa suomalaisille nuorille se lupaus, että kenenkään nuoren opintopolku ei jo toisella asteella saa pysähtyä ainakaan rahapulan takia.

Ministeri Grahn-Laasonen, on todella tervetullutta, että te selvitätte tämän asian, mutta sitten kun selvitykset on tehty, oletteko te valmis antamaan lupauksen, että hallitus myöskin käyttää rahoitusta tämän ongelman ratkaisemiseksi, kun tiedossa on, minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan?

16.11 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mahdollisuuksien tasa-arvo on aivan meidän koulutusjärjestelmämme ytimessä, ja tämän tasa-arvon vahvistamiseksi teemme töitä ja olemme valmiita keinoihin myöskin. Nyt Opetushallitus tekee tätä selvitystään paraikaa, ja siitä saamme ainekset, mitä ongelmia ja mitä kohtia tarvitsee mahdollisesti ratkaista. Mutta Suomessa on maksuton koulutusjärjestelmä, meillä on laadukas, ihan maailman huippuihin lukeutuva koulutusjärjestelmä, ja on tärkeätä pitää se sellaisena ja avata ja tarjota niitä näköaloja ihan jokaiselle lapselle perhetaustasta riippumatta.

Yksi kysymys, mikä on yhteiskunnassa noussut esiin koulutuksen rinnalla, on harrastaminen eli se, että valitettavasti jokaisella lapsella ja nuorella ei ole mahdollisuutta edes yhteen mieluisaan harrastukseen. Siitä syystä se on myöskin hallituksen agendalla siten, että toimisimme niin, että voisimme yhteiskunnassa eri toimijoiden kesken asettaa tämmöisen tavoitteen harrastustakuusta, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastaa eivätkä kohonneet kustannukset nouse esteeksi sille. [Välihuutoja vasemmalta]

16.12 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset ministerille, että on ottanut tomerasti vietäväksi eteenpäin selvityksen. Kenellekään ei saa syntyä tilannetta, jossa joudutaan keskeyttämään kulujen takia. Tässä on yksi näkökulma myös se, millä tavalla me pystymme alentamaan opiskelijoiden kustannuksia.

Mutta nostaisin ihan eri asian tästä koulutustakuusta — joka on erinomainen asia meillä ysiluokalta siirryttäessä toiselle asteelle — meillä on itse asiassa yksi ryhmä, joka tarvitsee myöskin koulutustakuun: lukion päättävät. Meillä nimittäin on syntynyt äärettömän suuri hakijasuma, ja se johtaa siihen, että meillä saattaa syrjäytyä lukion päättäneitä. Voisimmeko me Suomessa ottaa käyttöön koulutustakuun lukiosta lähteville?

16.13 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö on edennyt täältä eduskunnasta sinne toimeenpanovaiheeseen, niin hallitus on päättänyt puoliväliriihessä lukiouudistuksen käynnistämisestä. Tavoitteena on se, että lainsäädäntö uudesta lukiolaista voidaan antaa eduskunnalle ensi keväänä, ja siinä keskeisenä tavoitteena on paitsi yleissivistyksen turvaaminen ja vahvistaminen, laaja-alaiset yleissivistävät valmiudet, sen rinnalla myöskin sujuvat siirtymät korkea-asteelle. Tällä hetkellä valitettavasti on niin, että liian monella nuorella on tie tukossa korkea-asteopintoihin. Meillä keskimääräinen aloitusikä korkeakouluopinnoissa on siinä vaiheessa, kun monissa muissa maissa, käytännössä kaikissa muissa maissa, aletaan jo valmistua alemmasta korkeakoulututkinnosta. Meillä siirrytään myöhään jatko-opintoihin, ja se valitettavasti näyttäisi tutkijoiden mukaan jo vaikuttavan nuorten tulevaisuuden odotuksiin ja johtavan siihen, että ei edes uskalleta lähteä hakeutu-

maan niille omille unelma- ja toivealoille. Tähän tarvitsemme [Puhemies koputtaa] opiskelijavalintauudistuksen, joka toki tehdään yhdessä korkeakoulujen kanssa, koska se on autonomian piirissä.

16.14 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työurien pidentäminen on yksi keskeisimpiä yhteiskunnan haasteita erityisesti täältä nuorten päästä. Uskon, että sekä 16-vuotiaiden kohdalla että myös 19-vuotiaiden kohdalla tämän nivelvaiheen pitäisi sujua paremmin. Kuitenkin on todettava, että tämä hallitus jättää molempiin tarttumatta. Kauniita puheita on tälläkin kyselytunnilla riittänyt, mutta kumpaankaan ei konkreettisia lääkkeitä esitetä. Toisin on ollut ennen. Mutta valitettavaa on ollut se, että enemmistöä ei ole aikaisemminkaan löytynyt näille tärkeille nivelvaiheiden ongelmien korjaamisille.

Siksi haluaisinkin kysyä, opetusministeri, teiltä, kun olette perinteisesti vastustanut tätä oppioikeuden laajentamista toiselle asteelle: Oletteko valmis muuttamaan mielenne? Koska jo pääministeri Sipilä viittasi tähän, että tämä oppivelvollisuusasia pitää ottaa tarkasteluun. Kaikki keskeiset talouspoliittiset asiantuntijat ovat kääntymässä siihen, että työuria pitää pidentää nuorten päästä ja toinen aste pitäisi muuttaa maksuttomaksi. Oletteko samaa mieltä näiden talousasiantuntijoiden kanssa?

16.15 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeitä näkökulmia — mutta, edustaja Kiuru, teidän opetusministeriaikananne jäi se ammatillisen koulutuksen uudistus tekemättä, joka olisi voinut vaikuttaa myönteisesti näihin keskeyttämisen [Välihuutoja ympäri salia] vähentämistavoitteisiin, ja ne uudistukset jäivät ikään kuin kokonaan pöydälle ja tekemättä.

Nyt ammatillisen koulutuksen reformi on kuitenkin hyväksytty, ja sillä pystytään juuri näihin kiperiin kohtiin tarttumaan. Se ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen ovat sen reformin keskeisissä tavoitteissa.

Toinen näkökulma tähän kysymykseen on jo se mainittu varhainen puuttuminen. Eli mikäli haluamme näitä karmeita syrjäytymislukuja pienentää, niin sitä katsetta pitää kääntää jo ennaltaehkäisevästi sinne varhaiseen puuttumiseen, varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseen — se on vahvasti tutkijoilta tullut viesti — ja sen lisäksi myös perheille kohdennettavaan tukeen, jotta jokainen lapsi ja nuori saisi mahdollisimman hyvän kasvualustan.

16.16 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta todeta, että viime hallituskaudella todella jäi ammatillisen koulutuksen uudistus tekemättä siksi, että eduskunta päätyi... seitsemän puoluetta kahdeksasta kannatti sitä, että aloituspaikkoja ammatillisesta koulutuksesta ei tulisi leikata, ja tämä hallitus toimii nyt tasan päinvastoin.

Se, mikä on häpeällistä, on, että viime hallituskaudella todella kaatui oppivelvollisuuden, oppioikeuden pidentämishanke. Sitä ajattelin, että se olisi kannattanut tehdä sen takia, että nuoret olisivat olleet 10 vuotta pidempään töissä, kun peruskoulun jälkeen olisi käyty myös toinen aste. Mutta valitettavasti tähän toisen asteen muuttamiseen maksuttomaksi ei opetusministerin silloinen kokoomuspuolue lähtenyt. Mitä mieltä olette nyt siitä asiasta?

16.17 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän ei oikeastaan tarvitse sen pidemmin vastata kuin toteamalla, että edustaja Kiuru juuri hyvin kuvasi itse sen, että edellisellä kaudella jäivät uudistukset toteuttamatta. [Välihuutoja vasemmalta] Tällä hallituskaudella on toteutettu ammatillisen koulutuksen reformi, joka on suurin koulutusuudistus kahteen vuosikymmeneen, ja vielä alleviivaan sitä, että siinä tärkein näkökulma on se, että mahdollisimman moni, tulevaisuudessa koko ikäluokka, suorittaisi vähintään sen toisen asteen tutkinnon.

Lisäksi kannatan vahvasti sitä, että panostamme varhaiskasvatuksen kehittämiseen, ja siihen hallituksella on myös konkreettisia toimia: osallistumisasteen nostaminen, varhaiskasvatusmaksujen tuntuva alentaminen pieni- ja keskituloisia painottaen, jotta saamme lapsia varhaiskasvatuksen piiriin ja jotta perheiden taloustilanne asteen verran helpottuisi. Eli ensi vuoden alusta yhteensä 70 miljoonalla alennetaan varhaiskasvatusmaksuja, mikä auttaa sinne perheiden talouteen ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] myöskin sitten pystytään varmasti tätä ensin esitettyä ongelmaa pieniltä osin korjaamaan.

16.18 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeri esitti mielestäni aika kovan väitteen sanoessaan, että koulutustakuu Suomessa toimii, ja olisin kiinnostunut kysymään: milloin olette tätä viimeksi selvittänyt ja aiotteko selvittää? Nimittäin nyt on niin, että hallituksen toimeenpanemat erilaiset koulutusleikkaukset tosiasiassa lisäävät pudokkaiden määrää — toisen asteen leikkaukset, mojovat opintotukileikkaukset. Niiden lisäksi lukiolaisten toimeentulotuen saamisen ehtoja on kiristetty, ja tutkimusten mukaan joka neljäs ammattikoululainen keskeyttää opintonsa sen vuoksi, että rahat eivät riitä. Raportoidaan myös siitä, että tukea tarvitsevat opiskelijat eivät saa terapiaa, moni keskeyttää opintonsa erilaisista sosiaalisista tai terveydellisistä syistä, ja niin edelleen. Eli mihin perustuu väitteenne siitä, että koulutustakuu Suomessa toimii, ja aiotteko selvittää myös sitä, miten nämä ammattikoululeikkaukset edelleen [Puhemies koputtaa] pahentavat tätä koulutustakuun toimimattomuutta Suomessa?

16.19 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetushallitus kerää tilastoa siitä, miten koulutustakuu toimii, ja muutaman viikon takainen on se tieto, että viime keväänä peruskoulun päättäneistä yli 97 prosenttia olisi saanut opiskelupaikan toiselta asteelta — ja se on hyvä viesti. Se kertoo siitä, että vuosia tehty työ sen puolesta, että nuoret pääsisivät siirtymään toisen asteen opintoihin peruskoulusta, toteutuisi. Se on ehdottomasti tavoite, ja emme voi ponnisteluja lopettaa ennen kuin se on kaikille mahdollista, ja töitä pitää tänäkin vuonna vielä jatkaa sen osalta.

Sitten on aivan varmasti näinkin, että aivan kaikki koko ikäluokasta eivät pysty opiskelemaan tavoitteellisesti ammatillisessa koulutuksessa, ja silloin tarvitaan sosiaali- ja terveyspalveluja tueksi. Siihen liittyen — tietysti vastuuministerit tässä rinnalla voivat täydentää — tarvitaan niitä mielenterveyspalveluja, tarvitaan toimivaa opiskelijahuoltoa, tarvitaan [Puhemies koputtaa] turvallisia aikuisia sinne oppilaitosten arkeen turvaamaan sitä tietä ja koulutusta. Tähän myöskin tämä ammatillisen koulutuksen reformin henkilökohtaistaminen eli se tuen tarpeen nykyistä parempi määrittely jo siinä opiskelun [Puhemies koputtaa] alussa toimii varmasti yhtenä lääkkeenä.

16.21 **Tiina Elovaara si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen, että keskustelemme nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan. Ministeri nosti tässä esiin muun

muassa nuorten turvallisuudenkokemuksen. Puhuimme ennaltaehkäisystä, pudokkuudesta, syrjäytymisestä.

Eräs keskeinen tekijä syrjäytymisen ehkäisyssä ja tulevaisuuden rakentamisessa on nimenomaan turvallinen koulutie ja turvallinen oppimisympäristö. Saamme valitettavan usein lukea koulukiusaamisesta ja siihen liittyvistä vakavista ongelmista. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: mitä toimia koulukiusaamisen ehkäisemiseksi hallitus on tehnyt? Ja tiedustelisin: miten ministeri suhtautuu sinisten esittämään ehdotukseen puuttumisvelvoitteesta, joka voitaisiin kouluille antaa, jotta noin kahden kuukauden kuluessa kiusaamistilanne saataisiin päättymään?

16.22 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin tärkeä näkökulma myöskin tähän kysymykseen, sillä varmasti yksi tekijä myös koulutuksen keskeyttämisen taustalla on se, jos ei siellä koulussa ole hyvä olla. Jokaisella aikuisella, olipa sitten koulun aikuinen tai kuka tahansa meistä, on velvollisuus puuttua, jos törmää kiusaamistilanteisiin. Se on aivan ehdoton aikuisen velvollisuus lasta ja nuorta kohtaan puuttua kaikenlaiseen kiusaamiseen, rasismiin, kaikenlaiseen syrjintään ja myöskin yksinäisyyteen.

Tutkijat, ammattilaiset, koulun aikuiset joka päivä tekevät erinomaista työtä siinä, että yritetään tunnistaa erilaisia toimivia, tehokkaita malleja puuttua kiusaamiseen. Siinäkin asiassa meillä ammattilaiset tällä hetkellä tekevät työtä työryhmässä, joka jättää raporttinsa tämän vuoden lopussa. Yksi näkökulma, mikä nousee sieltä vahvasti, on tietysti nämä uudet kiusaamisen muodot sosiaalisessa mediassa, netissä. Niillä on vähän erilaiset mekanismit, ja niihin täytyy löytyä oikeita puuttumisen kanavia. Sitten yksi näkökulma on jälleen [Puhemies koputtaa] se varhainen puuttuminen, että jo siellä päiväkodeissa varhaiskasvatuksessa opittaisiin tunnistamaan niitä varhaisia kiusaamisen ja kiusatuksi tulemisen merkkejä.

Kysymyksen käsittely päättyi.